

HOVORY K. MEZI PĚNOU A DNEM

KARLOVY ESEJE, MYŠLENKY
A FILOSOFICKÉ POSTŘEHY
O ŽIVOTĚ, VESMÍRU A TAK VŮBEC

MIROSLAV MACH III.
CHRISTIAN PERTL PUBLISHING

© 2026 Miroslav Mach III.

Vydal autor vlastním nákladem pod značkou Christian
Pertl Publishing. Blatná, 2026.

Všechna práva vyhrazena.

OBSAH

Úvod.....	1
Klíč k porozumění?	4
O Ardnuparu.....	9
Z Naší mytologie	13
O muzice.....	14
O Vesmíru.....	18
O přírodě	20
O reklamě.....	25
O architektuře, estetice a designu	30
O holkách.....	34
O Humoru.....	36
O Vesmírných plavidlech, lodích a archách.....	40
Něco O lásce	44
O Smrti.....	46
O stínu a temnotě.....	49
O civilizaci a technologii	52

O lidech.....	56
A o Čechách zvlášť.....	57

Úvod

Jmenoval se Karel. Ale to už víte.

Dočetli jste jeho příběh a možná máte pocit, že byste chtěli víc. Pokračování, další dobrodružství, další odpovědi.

Karel vám vzkazuje: „Dejte pivko a hodte se do pohody“.

Protože odpovědi stejně většinou přijdou ve chvíli, kdy je člověk nečká. Když má plné ruce práce. Nebo na záchodě.

Na první pohled působí jako hospodský povaleč se sklony k sarkasmu. Osobně ho podezřívám, že se kdysi inspiroval Josefem Švejkem.

Jenže zatímco Švejk odhaloval absurditu světa svou „ouřední blbostí“, Karel na to jde jinak.

Dívá se. Pozoruje. Mlčí. Ale pak utrousí poznámku, která sedne jako něco na hrnec.

Možná proto, že není odsud.

Jako návštěvník má jednu zásadní výhodu – není zatížený tím, kdo má pravdu. Neřeší strany, ideologie ani tábory. Sleduje lidi.

A lidé jsou zvláštní druh.

Za víc než osmdesát let, které tu strávil, si Československo – a později Českou republiku – zamiloval natolik, že o ní mluví jako o svém druhém domově. Možná i proto, že tu prožil víc života než na Ardnuparu, odkud musel ve spěchu odejít přesně na prahu mládí. Řekněme kolem šedesátky.

Byl u toho, když se střídaly režimy. Viděl, jak se někteří lidé mění... a jiní zůstávají pořád stejní.

A tak si občas klade otázku:

Je lepší být pevný, nebo pružný?

Zásadový, nebo přizpůsobivý?

A kde je hranice mezi charakterem a vypočítavostí?

Tyhle paradoxy sleduje tiše. Nejčastěji nad sklenicí pěnivého moku.

A přemýšlí.

Možná o tom, jak je možné, že jsou lidé každý jiný... a přitom si tak podobní.

Možná o tom, co všechno o sobě skrývají.

A možná i o tom, že do nich vidí víc, než by bylo zdrávo přiznat.

Jeho schopnosti totiž nejsou úplně... běžné.

Ale o těch raději nemluví.

Stačí si představit, co by se stalo, kdyby se o nich dozvěděly armády a tajné služby.

Karel by šel na dračku.

A to je přesně to, čemu se celý život snaží vyhnout.

Proto ty kratasy. Proto igelitka a červená větrovka.

Dokonalá kamufláž.

Před lidmi.

A před těmi, kteří ho stále hledají.

A syčí.

A není to zvuk pивní zátky.

Klíč k porozumění?

Ale pivní zátka je dobrá věc a její syčení nepůsobí vůbec zlověstně.

Ano – v pivu našel Karel dokonalý nástroj k porozumění české mentality. Je to harmonizační nápoj, nástroj, který všechny ladí na stejnou vlnu. Začínají si víc rozumět.

Ne, že by Karel schvaloval alkoholismus.

Těch existencí, které tomu mocnému démonu propadli je mu líto. On ho vidí, jak se kolem vznáší a hledá svou oběť, která mu bude hostitelem až do trpkého konce. Pak se jen zvedne a půjde si najít jiného. I tohle je zákon přírody – cizopasná entita neviditelného světa a její oběti.

Karel má spíš na mysli tu skvělou tradici, která funguje odnepaměti – „Jít na jedno“.

Vyzpovídat se.

Najít šikovného řemeslníka.

Jak jako nově příchozí zapadnout do kolektivu. Jak se stát novým sousedem...

Pivo stírá rozdílly a nechává odplout tíživé starosti a malichernosti.

Čistí ovzduší.

Mnohdy funguje lépe než valná hromada OSN.

Na tuhle schopnost přišel Karel už krátce po příchodu na Zemi.

Tehdy ještě neuměl mluvit. Vybral si totiž zemi, jazyk a lidi, kteří nejsou úplně... jednoduchá kombinace. Říká se, že v jakémsi inkarnačním úřadě existuje test: „Řekni Ř.“

Kdo to zvládne, může do Čech.

Karel přišel z Ardnuparu.

Z planety, kde se nemluví, ale jeden ví, co má druhý na mysli. Kde se informace nepřenášejí slovy, ale frekvencí. Kde paměť nenosí knihy, ale krystaly.

Rozmluvit ho chvíli trvalo.

Ale pak to stálo za to.

—

Karel má jednu zvláštní schopnost.

Dokáže vystřízlivět lusknutím prstů.

Ne proto, že by chtěl machrovat. Ale protože potřebuje mít věci pod kontrolou.

Ten stav mezi prvním a druhým pivem totiž používá jinak než ostatní.

Čte.

Ne noviny.

Lidi.

Nikdy toho nezneužívá. Aspoň to o sobě tvrdí.

Ale párkrát mu to zachránilo život.

A to se počítá.

—

My jsme si spolu v příběhu vlastně nestihli pořádně sednout a pokecat u piva.

Všechno šlo moc rychle.

Žádné dlouhé řeči a samá akce.

A tak jsme to doháněli zpětně.

Seděli jsme nad tím, co se stalo, a snažili se to dát dohromady tak, aby to dávalo smysl.

Karel občas zmlkl.

A pak se vrátil někam... dál do minulosti. Do věcí, které nezažil se mnou. Do věcí, které si pamatuje jinak.

Já jsem to zapisoval.

—

Z toho jednou vznikne jiný příběh.

Možná kniha.

Možná „Vita Carolis“.

Ale teď...

mám před sebou pár útržků.

Vět.

Myšlenek.

Poznámek, které zprvu nedávaly smysl... dokud ho nezačaly dávat.

Prostě něco z Karla.

Tak se do toho pojďme pustit.

O Ardnuparu

Občas Karla zpovídám (on to nemá moc rád) a vyptávám se ho na minulost. Mlží jako výrobce dýmu na rockovém koncertě. Ale když ho rozpovídám a on se dostane do toho správného proudu, zmizí jeho kousavý sarkasmus a při vzpomínkách na Ardnupar a mládí zjihne a začne mluvit úplně jinak. Poeticky, lyricky, změni se i jeho tón, rytmus a dikce. Když jsem se ptal, proč tomu tak je, tak mi řekl, že takhle se mluvilo na Ardnuparu. Slovy se šetrilo a každé se nejdřív pořádně zvážilo, než bylo vypuštěno.

Karel k tomu říká: „Slova mají nesmírnou sílu a proto musíš mluvit zodpovědně. Je to jistým způsobem druh magie.“

Ardnupar je planeta o něco menší než je naše země, obíhá kolem hvězdy Santo (výraz pro bližší slunce, druhé se jmenuje Mantis) má jeden velký kontinent obklopený fialovým mořem, den tam trvá o několik hodin déle, kdežto rok je kratší než náš – to způsobují dva měsíce, které planetu obíhaly (Parin a Fados). Ardnupar bychom

našli kdesi za souhvězdím orla, vzdáleného od nás přes
patnáct světelných let.

Podnebí je díky dvěma sluncům celoročně vyrovnané,
mírné a příznivé, sklízí se tu několikrát do roka.

Soustavu kolem Santa tvořilo dalších osmnáct planet,
čtyřicet planetek a dvaadvacet měsíců, dalo by se říct, že to
byla malá a nenápadná soustava, na které po několik
miliónů let žili v klidu a míru Ardnuparové v stomiliónové
populaci a svůj čas věnovali studiu, bádání, pěstování
plodin, péči o přírodu, duši a o okolí.

ARDNUPAR - Planeta ticha a světla

Na Ardnuparu se nemluví mnoho. Slova jsou vzácná jako drahokamy. Používáme je ke zpěvu, poezii, k přednášení esejí a slavnostních projevů.

Běžný život je nesen myšlenkami. Telepatie není u nás schopností — je to jazyk duše.

K dobrému vychování patří schopnost napodobit dvacet až padesát zvířat. A ctít stromy, neboť každý z nás má svůj vlastní, zasazený otcem při narození. Se stromem se radíme, učíme se od něj trpělivosti a pozorujeme cykly světa.

Naše posvátné háje jsou paměťí osad. A krystalické svatyně uchovávají vědomí generací.

Děti k nám nechodí do škol. Život je učí. Pozorují, napodobují, ptají se, pomáhají. A komunita jim odpovídá.

Kdybych měl popsat naše soužití vám na Zemi:
bylo to jako dávné časy vašeho venkova — společné, klidné,
vibrující úctou k přírodě, tělu i duši.

Z NAŠÍ MYTOLOGIE

V moři žijí bytosti, kterým se na Ardnuparu říká posvátné. Nikdo přesně neví, odkud přišly – a ony samy o tom nemluví.

Jen jednou za rok připlouvají ke břehům.

A zpívají. V jejich písních ožívají pradávne vzpomínky.

Vyprávějí o době, kdy bylo moře fialové a obloha neexistovala.

O časech, kdy se nad planetou přehnala vlna tak silná, že spálila všechno, co se dalo nazvat světem.

Říká se, že to byla válka. Taková ta velká, hrdinská.

Ve skutečnosti to byla jen práce několika galaktických obrů, kteří si neuhlídali vlastní hračky.

Povrch Ardnuparu byl pak dlouho mrtvý. Tak dlouho, že by vás to přestalo bavit počítat.

A zatímco nahoře nebylo nic... dole, v hlubinách však někdo začal znovu tvořit.

Ardnupar dostal zpět svůj ochranný vodní obal.

Možná právě proto jsou dnes považovány tyto bytosti za posvátné.

O muzice

Důležitou součástí mého života byla a je hudba. Proto také ke knize vznikl takřka souběžně soundtrack.

Láska k hudbě nás s Karlem spojuje. Karel má zkušenosti a dobře se vyzná i v naší hudbě. Máme podobný vkus, ale Karel je víc rocker, který ale miluje jazz, swing i klasiku. Také se chvíli muzice tady na Zemi věnoval. Tahle skutečnost mě zaujala a hodlám se jí nadále zabývat. Jenže zkuste něco z Karla dostat.

Stal se mým učitelem, který mě seznamuje se zajímavou hudbou, která zůstala nezaslouženě zapomenutá kdesi pod nánošem času. Já ho zasvěcuji do kouzla elektroniky a syntezátorů. Když zjistil, že mám kytaru a kombo pookřál – občas improvizujeme, jamujeme, blbneme. Třeba z toho něco v budoucnu vznikne, kdo ví?

Hudba na Ardnuparu a Karlovo muzikální mládí

Na Ardnuparu se nestaví jen z hlíny, dřeva a kamene. Staví se i z tónu.

Můj učitel, mistr Jonar, tvrdil, že dům, který neladí, je jen bezcenná hromada materiálu. A měl pravdu. Učil mě, že frekvence nejsou hudba pro pobavení, ale nástroj. Že světlo, rytmus a vibrace dokážou prostor nejen vyplnit, ale i změnit. U Jonara jsem se naučil hrát na nástroje, které by vám tady přišly neuchopitelné a neskutečné.

Krystalickou světelnou harfu. Vodní harmonizátor. A marimbu, která reagovala spíš na záměr než na dotek.

Hrál jsem na světlo, které se lámalo v krystalech, na dřevo ze stromu Satanga, které znělo ještě dlouho poté, co jsi na něj přestal sahat, a na vodu, která si pamatovala každý tón. Postupně jsem zjistil, že hudba není něco, co vytváříš. Hudba je něco, co necháš projít skrz sebe.

Seděl jsem v krajině a moje mysl se stala hudbou – zapomněl jsem na místo a čas. Byl jsem součástí božské jednoty. A přitom jsem pozoroval, že se zvířata přestala bát.

Přišel takový zvláštní klid, který uměl vyvolat i bytosti z jiných dimenzí.

Mistr Jonar říkal, že je to „vedlejší efekt“, já tomu říkal, že si mě našlo to správné publikum.

Skládal jsem hudbu pro místa, ne pro lidi. Pro prostory, které potřebovaly zklidnit, otevřít nebo znovu nadechnout. A pak přišel den, kdy jsem vystupoval na koncertě začínajících hudebníků.

Tam jsem potkal Ternase Val-Orema.

Byl zvláštní už na první pohled. Nemluvil moc, ale když spustil své kvantové syntezátory, bylo jasné, že si vystačí. Jeho zvuk byl... jiný. Organický a zároveň nepřírozený. Jako kdyby někdo spojil les a stroj a nechal je domluvit. Zkusili jsme hrát spolu - moje plochy a jeho struktury.

Byli jsme jako Eno a Fripp. Jon a Vangelis. Clarke a Ware.

To, co jsme vytvořili, se nedalo moc popsat, ale dalo se to uložit do krystalů. Ještě dnes možná tyto krystaly tiše zní Hiktarskou univerzitní knihovnou.

O Vesmíru

Vesmír je fakt hodně velikej. A nekonečnej. Něco jako písničky od Kryštofa.

Vesmír je velkej a nekonečnej, ale narazíš tam na úplně stejný typy jako tady.

Na to, jak je nekonečnej, se na něj ale nemůžeš úplně spolehnout. Na neoblíbenýho souseda narazíš klidně v bufáci na samým kraji galaxie.

A když už jsme u těch galaktických výletů... Jestli čekáš něco velkolepýho, radši se připrav. Občas to tam vypadá jako krajina u Mostu. Ale taky to má svoje kouzlo.

O přírodě

„Víš, co je další skvělá věc na téhle planetě?“ zeptal se Karel a upil ze své lahve Šeráka.

Seděli jsme spolu na houpací lavičce na zahradě naší chalupy a užívali si tu nádhernou fotografickou hodinu, kdy měkké světlo propůjčuje všemu zlatavý nádech.

„Ty panoramata?“ zkusil jsem.

„Ty taky,“ přikývl Karel. „Ale hlavně vůbec... příroda.“

Zasněně se rozhlédl.

„Vy vůbec nevíte, co je to za zázrak. Kolik tu máte druhů rostlin, stromů, zvířat... Tahle planeta je obrovská botanická a zoologická zahrada. A všechno je zabalený do zelený. Nádherný zelený. U nás je jen pár druhů stromů, rostlin a ryb a všechno je do fialova.“

Otevřel jsem si svoje pivo a napil se taky.

Nechtěl jsem rušit ten nádherný chlapský okamžik souhlasného tichého sezení a vševědoucího mlčení.

Po zahradě přeběhlo naše kotě.

Od sousedů zakokrhoval kohout.

Nad stromy se líně převalovalo světlo.

„Víš, že nebe bylo ještě ve středověku lehce do zelena?“
přerušil po chvíli ticho Karel.

Podíval jsem se na něj.

„A že se všechno posouvá v barevném spektru? Za nějaký čas bude obloha nafialovělá. A za Atlantidy byla rudá.“

„To vůbec netuším,“ odpověděl jsem. „A ani si to nedokážu představit. Vždyť se o Zemi říká, že je to modrá planeta. Kvůli vodě a obloze.“

„No jenže nebe je ve skutečnosti černý,“ řekl Karel. „Ta modrá je jen hra světla, vody a atmosféry. Kdysi byl kolem Země ochranný vodní obal. Jenže ten pak spadl. A když ti spadne nebe na hlavu, mladej, tak tomu dole říkáš potopa.“

„A Lemurie?“

„Ta to schytala taky.“

Řekl to tónem člověka, který právě oznámil, že mu spadla moucha do piva.

Chvilí jsme mlčeli.

„A co tu tenkrát žilo za zvířata?“ zeptal jsem se.

„No ta, co znáš z pravěku.“

„Dinosauři?“

„Jasně.“

„A dohlíželi na ně původní obyvatelé?“ zeptal jsem se napůl vážně.

„Obři,“ odpověděl Karel.

Pobavila mě představa obra, který jede na diplodokovi jako na venkovském malotraktoru.

Karel se na mě podíval.

„Nesměj se. Takhle nějak to fakt bylo. Velká ZOO pro velký obyvatele.“

Pak se znovu rozhlédl po zahradě.

„Obyvatelé jsou dávno fuč. Říše se rozpadly. Nebe změnilo barvu. Kontinenty se potopily. Ale tráva pořád roste. Stromy pořád šumí. Kohout pořád kokrhá, i když nemá nejmenší tušení, že kdysi stál na místě, kde se řešil osud civilizací.“

Dopil pivo jedním mocným douškem.

„Příroda je trpělivá. Ale není blbá. Když to přeženete, setřeše vás jak pes blechu. A za pár tisíc let tu bude zase krásně.“

Položil lahev na trávník, dal si ruce za hlavu, slastně se protáhl a dál se kochal.

„Takže rada lidstvu?“ zeptal jsem se.

Karel zavřel oči.

„Chovejte se k Zemi tak, aby se tu po vás dalo ještě bydlet. Protože nikdy nevíš, jestli se sem ještě někdy nevrátíš.“

O REKLAMĚ

„...takže všichni celou tu dobu žijeme v klamu?“ zakončil jsem jednu z našich filosofických debat.

„Že váháš, mladej. Copak o tom lze pochybovat? Se porozhlídni,“ řekl Karel, zvedl svůj püllitr, a protože se mu na něj přilepil tácek, potvrdil svá slova klepnutím o stůl.

Napil se, slastně polkl a pak se mu v očích hravě zalesklo.

„Podívej na tenhle tácek. Necmrndáš pivo po stole, nenamočíš si předloktí ve smradlavý kaluži. Dobřej úmysl. Vymyslím tácek. Keramickej. Jenže ten padá, rozbíjí se a nedaj se na něj dělat čárky za počet odpitých kusů. Tak se udělaly papírový. Sajou a jde na ně psát. Pak si pivovary začaly dělat svoje.“

Prohlížel si tácek s nápisem Hubertus.

„Dřív se tomu říkalo propagace,“ navázal jsem. „Obchodník pomohl propagovat výrobek, protože se ho lidi chodili ptát, jak se ta nová věc jmenuje, co to umí a kolik to stojí.“

„Přesně tak,“ přikývl Karel. „Na obchodě a uvnitř byly plakáty na výrobky, co se tam prodávaly. Bohatší obchodníci si začali pronajímat plochy od města nebo obce

a tam se prezentovali. Dřevěné ohrady, Batovy boty do celého světa, s vozidlem Tatra až na kraj světa a podobně. Krásný ilustrace, typografie, svěžest, nápad a vtíp. Obec měla něco do kasy a lidi věděli, že tohle je přesně vymezený prostor, kde se hraje hra na reklamu.“

Řekl to tak sugestivně, jako kdyby učil propagaci na obchodce.

„Jenže pak si Joseph Goebbels přečetl knihu od Edwarda Bernayse „Umění propagandy,“ rozjel jsem se jako řečník na letenské tribuně, „který byl od té dobroty a pro americkou vládu vymyslel strategii, jak ovlivnit veřejné mínění pro vstup USA do světové války. A protože to byl kádr, pokračoval dál. Silná emancipovaná žena přece taky může kouřit — a rázem máš padesátiprocentní nárůst klientely kuřáků. Nebo že slanina k snídani je to nejzdravější. Doporučuje devět z deseti lékařů a cech řezníků děkuje a fakturu splatí včas a řádně.“

„Ano,“ přikývl Karel. „Ten skrček se zlýma očima to vzal pěkně zgruntu. Napasoval do psychologie emoce a politiku a tak vzniklo umění propagandy, které nezaniklo v pětáctýřicátém. Proč se zbavovat něčeho, co funguje? Jen použiješ jiná slova, ale princip zůstane.“

Napil se.

„Co americký agent, co neprojde naší vesnicí? Co celé McCarthyho běsnění? Poválečné zahlcení konzumem? A co zlatý devadesátky a stupidní reklamy na mistra Propra?“

Karel dštil síru jako Jan Hus v Betlémské kapli.

Jako kdyby u toho byl.

Podíval jsem se na něj.

On u toho byl.

„Víš, mladej,“ řekl po chvíli tišeji, „tvoje oko si od okamžiku probuzení od reklamy neodpočine. Stokrát opakovaný klam. Re-klam. A když se opakuje dost dlouho, začne se tvářit jako pravda. Nejhorší je, že ti to ani nedojde.“

„To máš pravdu,“ zamyslel jsem se.

Pyžamo od Sinsay s Homerem Simpsonem. Zubní pasta Odol. Kartáček Curaprox. Vložky od Emca. Čaj od Liptonu. Toaleták od Zewy.

„A to jsem ani nevyšel z bytu,“ řekl jsem mírně šokovaně, když jsem si promítl svůj ranní rituál.

Karel se zasmál.

„To bylo dobrý. A máš pravdu. Balast, balast, balast. A věz, že když najdeš doma výrobek, na kterej furt běží reklama v telce, jdi a radši ho vyhoď. Je to největší sr...“

„Víš, kolik nehod mají na svědomí takový billboardy?“ odvedl jsem ho radši jiným směrem.

Karel smutně přikývl.

Pak zvedl půllitr, odklepl tácek, dal ho do držáku s reklamou Hubertus a vzal si suchý.

„Hele,“ řekl jsem, „to bude prča, až budou reklamu vysílat do snů. Bude tě honit úchyl s motorovkou, jenže mu nepůjde nastartovat. Objeví se maník a řekne: S motorovou pilou od Husqvarny by se mu to nestalo.“

Karel se rozřehtal.

„Anebo se ti narodí mimino s reklamním nápisem na zádech a na ručičce bude mít slevovej kód na plíny MIMINO10.“

Teď jsem se zase řehtal já.

„Anebo hrobka s LCD displejem,“ pokračoval jsem. „Zde odpočívá Jan Novák. Sponzorem tohoto hrobu je Sleep Centrum. Pan Novák odpočívá sladce a měkce jako na našich matracích.“

To už se smál i Karel.

Je to tak. Nic než legrace tu už nepomůže.

A vězte, že sponzorem této eseje byla lahodná káva
Tchibo.

O architektuře, estetice a designu

„Vy Češi máte jednu zvláštní vlastnost,“ řekl Karel a zastavil se před starou tramvají Tatra T1.

„Jakou?“

„Když se konečně na chvíli přestanete bát, začnete dělat nádherný věci.“

Nevěděl jsem, jestli je to pochvala, nebo začátek další přednášky.

Bylo to obojí.

„Podívej se na ten váš Brusel,“ pokračoval. „Nemyslím to město, kde se dneska v kancelářích pěstuje legislativní plíseň. Myslím ten Brusel, kde jste v osmapadesátém ukázali světu, že i malý národ umí mít styl, lehkost a sebevědomí.“

Měl pravdu.

Ta doba měla zvláštní kouzlo. Světová výstava Expo 58. Sklo. Křivky. Světlo. Kov. Dřevo. Pavilony, auta, motorky,

tramvaje, nábytek, lampy, židle, příborníky, kavárny, hotely.

Všechno vypadalo, jako by budoucnost právě vystoupila z rychlíku, uhladila si sako a objednala si kávu do porcelánu.

Nebyla to nafoukaná budoucnost. Byla lidská.

Kulatá, elegantní, hravá.

„To je design,“ řekl Karel. „Ne když uděláš židli, na který se nedá sedět, ale zato o ní pět profesorů napíše esej. Design je, když se věc člověku dobře používá, dobře se na ni kouká a ještě má pocit, že svět není úplně ztracený.“

Podíval se na starou fotku interiéru.

„Tady je vidět, že jste tehdy ještě věřili, že technika může sloužit člověku. Ne že mu bude pítat u hlavy, hlídat kroky, měřit stres a večer mu oznámí, že špatně odpočíval.“

„Takže se ti líbí bruselský styl?“

„Líbí,“ přikývl. „Má to švih. Má to rytmus. Je v tom optimismus. Trochu kosmickej, trochu kavárenskej. Jako kdyby někdo vzal raketu, gramofon, skleněnou vázu a slušně padnoucí kabát a řekl: takhle nějak by mohla vypadat civilizace, kdyby se nezbláznila.“

Pak se zamyslel.

„Jenže pak jste na to zase nějak zapomněli. Začali jste stavět krabice, kde člověk neví, jestli bydlí, pracuje, nebo čeká na výsledky krevních testů.“

„To je trochu přísný.“ Chabě kontruju.

„Není. Architektura je otisk duše společnosti. Když má společnost duši, staví domy pro lidi. Když má jen tabulky, staví objekty.“

Tohle mě zasáhlo.

Protože najednou mi došlo, že estetika není povrchnost. Že krása prostoru ovlivňuje, jak se v něm člověk cítí. Jak mluví. Jak myslí. Jak se nadechuje.

„U nás na Ardnuparu,“ pokračoval Karel, „se nikdy neoddělovala funkce od krásy. Dům měl sloužit tělu, oku i duši. Když se v něm člověk cítil špatně, nebyl to moderní koncept. Byl to prostě blbě postavenej barák a šel k zemi.“

„A co bys řekl dnešním architektům?“

Karel se napil, chvíli mlčel a pak pravil:

„Ať si občas sednou do toho, co navrhnou. A nejlíp na deset let. A zamyslí se – fakt bych chtěl v tomhle sám bydlet?“

O holkách

Vaše společnost je poslední dobou pěkně vyhozená z rovnováhy.

Všechno se otočilo.

Je to jak za komoušů: dej si všechno do závorky, otoč znamínka a hned víš, jaká je skutečná pravda.

Ale jedno platí pořád.

Pěkná holka.

A tím nemyslím jenom souměrnost obličeje, oči sršící jiskrou, správnou délku nohou a to, jestli se při jejím průchodu zpomalí čas.

Myslím krásu, kterou má uvnitř — a umí ji nést navenek.

Viděl jsi někdy kyprou černošku, jak jde po ulici? Jak nese tu svou ženskost, živelnost a radost z těla, jako by právě vedla slavnostní průvod života?

Byl jsi někdy na karnevalu v Riu?

„No to ne,“ zasníl jsem se. „Ale chodil jsem na střední kolem gymplu a zdravky.“

Karel na mě chvíli koukal.

„Taky dobrý,“ uznal nakonec můj pokus. „Každej má svou Copacabanu, mladej.“

Pak se napil a dodal:

„Slovanky jsou nejkrásnější holky na celém světě, možná i ve sluneční soustavě. Předčí je snad jen Venušanky. Jenže ty mají omlazovací koupele, harmonizační terapie a pletový filtry už od narození, takže to se nepočítá.“

O Humoru

„Víš,“ řekl jednoho večera Karel zasněně, „nakonec jsem moc rád, že jsem skončil tady.“

„Vid? Planeta Země je nádherná. Někdy. Někde,“ naladil jsem se na jeho vlnu sentimentální moudrosti.

„Ale ne,“ opravil mě Karel. „Já myslím Bohémii. Zemi Českou. Československo. Domov můj.“

„No já kdybych potkal praotce Čecha, tak mu dám loknout Red Bullu, ať mu narostou křídla, a řeknu mu: A teď hajdy dolů k moři. Buď rád, žeš nedorazil v zimě. Víš, co je sto dní bez slunce?“ zkonstruoval jsem si minulost ve variantě *Kdyby*.

„Já vim, ty zimy stojí za hovno,“ připustil Karel, „ale jinak je to tu jak v Hobitíně. Jako v rezervaci. Máte tu všechno. Hory. Řeky. Louky. Lesy. Nádherný holky. Srdečný lidi. A hlavně — humor.“

„To máš pravdu. A víš, že vlastně nevím, odkdy jsme my Češi takoví srandisti?“ zamyslel jsem se.

„Hele, kdo na světě má Švejka? Zenovýho mistra randy? Cimrmana? Nevymysleli Češi vždycky něco světovýho a užitečnýho, co jim pak někdo ukradl? A kdo

na světě pochopí Hrabala? A co Werich? To je český Buddha.“

Ty jeho příměry se mi líbily.

„Hodně nás to spojuje s Brity,“ řekl jsem. „Tam je pořád tak hnusně, jídlo stojí za starou bačkoru a nebejt kolonií, tak se dodnes cpou tuřínem. A viděl jsi někdy pěknou Angličanku? Pak se nedivím tomu, že sedí v klubu, popíjejí sherry a vymýšlejí fóry.“

„No jo,“ zvedl Karel významně obočí, „jenže oni vládli půlce světa. S váma si každéj víš co...“

„No vidíš. Úděl jako úděl. Ze všeho si musíš umět udělat srandu. Legraci. Bžundu,“ mluvil jsem jako Horníček na forbíně.

„Fajn,“ přikývl Karel. „Toho se drž. A nebud' furt tak vážnej. Neber sebe ani život zase až tak moc vážně.“

Napil se, chvíli mlčel a pak dodal:

„Humor je poslední bašta člověčenství. Sranda někdy skončí. Dost často. Ale humor ne. Ten zůstává i tam, kde už by podle všech pravidel nemělo zůstat vůbec nic.“

Podíval se někam přese mě.

„Víš, proč někteří lidi přežili i místa, kde se přežít skoro nedalo? Protože drželi spolu. Vyprávěli si vtipy. Smáli se potichu, aby jim aspoň kousek duše zůstal jejich. Viděl jsi Benigniho *Život je krásný*? Tam je to celý. Ne jako návod. Jako důkaz.“

Nechal mi prostor k zamyšlení.

„Humor není útek před temnotou, mladej. Humor je malá jiskřička naděje ve chvíli, kdy ti někdo přehodí černej plášť přes celej svět.“

Pak se znovu napil, vrátil se zpátky do své karlovske polohy a dokončil fatalisticky:

„Protože stejně nakonec z toho života živej nevyvázneš.“

A po krátké pauze, úplně hurvínkovsky, dodal:

„Chá chá.“

1 Empatodroidka Leia a několik jejích podob

O VESMÍRNÝCH PLAVIDLECH, LODÍCH A ARCHÁCH

„Víš, lidé a Vesmířané mají společného víc, než se může zdát,“ řekl Karel.

„Jo?“

„Všichni rádi plujeme.“

Chvilí mlčel a díval se někam daleko, jako by za oknem neviděl ulici, ale hvězdné proudy mezi soustavami.

„Ten pocit se nedá popsát. Ten musíš zažít. Tak jako pluješ po vodě, někdy i ve vodě, stejně pluješ Vesmírem. Jsi jediný bod obklopený nesmírnou nekonečností. Připadáš si jako nepatrný malinkatý dílek oddělený od celku, ale přitom jsi pořád součástí jednoty.“

Tohle neznělo jako obvyklý Karel.

Bylo v tom něco tichého. Starého. Skoro posvátného.

„Naše lodě nejsou jen stroje,“ pokračoval. „Jsou biologicko-technické. Živé i neživé zároveň. Jsou propojené se svými piloty a sžívají se s nimi už od okamžiku stvoření lodi. Ovládají se myšlenkami. Umí ladně a plynule

plout Vesmírem, ale taky skočit do hyperprostoru, když je třeba nebýt tam, kde po tobě někdo střílí.“

„To zní trochu jako kuň.“

„Přesně,“ přikývl Karel. „Jen má místo kopyt kvantový pohon a nežere seno.“

Pak se usmál.

„Vesmírný architekt musel být námořník. Loď, paluba, kajuty, kapitán, můstek, kotva, flotila... tahle terminologie se šíří napříč celým Vesmírem. Jako kdyby si všechny civilizace někde hluboko v sobě pamatovaly, že první cesta do neznáma vedla po vodě.“

„A pak ke hvězdám.“

„Jo. Nejdřív moře. Pak Vesmír. Jenom kapitán Nemo chybí.“

„Ten byl vymyšlený.“

Karel se na mě podíval.

„Vážně? Jules Verne začal zničehonic psát fantastické romány zásluhou svého tajemného asistenta. Co ty víš, mladej. Třeba měl doma místo sekretáře někoho z kosmu.“

„Myslíš, že Verne opisoval?“

„Ne. Jenom začal poslouchat tu správnou frekvenci.“

„A co vlastně myslíš tou archou?“ zeptal jsem se dál Karla. „U nás je v Bibli zmínka o Noemovi a jeho arše. Vzal do ní všechno živé, aby to zachránil před potopou.“

Karel přikývl.

„No vidíš. Naprosto správně. Jenom jste si z toho časem udělali obrázek dědy s plnovousem, co nakládá žirafy po dvou a doufá, že mu do toho nezačne chcát dřív, než zatluče poslední prkno.“

„A nebylo to tak?“

„Bylo i nebylo. Tak jako vždycky. Příběh zůstane, jen technologie se cestou ztratí.“

Napil se a pokračoval:

„Archa není obyčejná loď. Archa je komplexní biosystém a banka života plující Vesmírem. Semena. Zárodky. Genetické otisky. Mikroorganismy. Voda. Půda. Paměť krajiny. Písň druhů. Všechno, co civilizace nechce nechat zmizet.“

„Takže taková vesmírná Noemova loď?“

„Spíš živá knihovna. Jen místo knih má kořeny, larvy, embrya, spory a databáze. A když je dobře postavená, tak i kuchyňku, protože bez teplý polívky a kafe ti žádná civilizace dlouho nevydrží.“

„Když civilizace začne stavět archy, mladej, znamená to dvě věci. Buď že je ještě dost moudrá, aby věděla, co má zachránit. Anebo dost blbá na to, že to nechala dojít až sem.“

NĚCO O LÁSCE

„Víš, já jsem vůči té chemické reakci, které tady říkáte láska, v podstatě imunní,“ řekl Karel.

„Copak ty jsi nikdy nemiloval?“ zeptal jsem se překvapeně.

Karel se na mě podíval tak, jako se učitel dívá na žáka, který si spletl kružítko s otvírákem na pivo.

„Ne v tom smyslu jako vy.“

Odmíchl se.

„Vy tomu říkáte láska, ale často je to jen zamilovanost. Pomatení smyslů. Lobotomie. Dočasný útěk rozumu do pohlavních žláz.“

„To je trochu cynický.“

„To je přesný,“ odpověděl.

Pak se napil a chvíli mlčel.

„Ale pravou lásku jsem prožil. Několikrát.“

To mě zarazilo.

„A bolela?“

Karel se hořce pousmál.

„Stejně jako vás.“

Najednou zněl jinak. Tišeji.

„To jen ten váš jinak dokonalý jazyk má špatně rozdělené pojmy. Jedním slovem označujete chtíč, strach ze samoty, zvyk, závislost, vlastnictví, něhu, soucit, obět, touhu, bolest i Boha. A pak se divíte, že se v tom nevyznáte.“

Na to jsem neměl co říct.

„Ta pravá láska,“ pokračoval Karel, „není potřeba někoho mít. Ani vlastnit. Ani zachránit. Ani předělat podle sebe.“

Podíval se někam mimo mě.

„Je to nejvyšší frekvence. Bezpodmínečná. Božská.“

„Takže žádná chemie?“

„Chemie je taky dobrá,“ připustil. „Bez ní byste se jako druh nedostali ani přes první rande. Ale když si ji spletete s láskou, dopadne to jako vždycky.“

„Jak?“

„Nejdřív poezie. Pak hypotéka. Děti. A nakonec dva lidi sedí v kuchyni a hádají se, kdo nedal nádobí do myčky.“

O Smrti

„Jak vlastně pohlížíš na smrt?“ zeptal se mě Karel nenučeně u snídaně.

Zaskočil mě tím tak, až mi málem zaskočilo.

„To je téma hned po ránu,“ podotkl jsem.

„A kdy bys to chtěl řešit? Až bude klepat na dveře?“

Chvilí jsem mlčel.

„Víš... pamatuju si okamžik, kdy jsem byl ještě malý kluk a poprvé mi doopravdy došla myšlenka smrti. Říkali mi, že je to konec. Definitivní. Nic. Prázdnó. A já se rozbrečel.“

Karel mlčel a poslouchal.

„Přišlo mi to tak nesmyslné a nespravedlivé. Velká škoda. Plýtvání životem. Jako kdyby někdo rozehrál nádhernou hudbu a uprostřed skladby vytrhl kabel ze zásuvky.“

Napil jsem se čaje.

„Ale někde uvnitř jsem tomu nikdy nechtěl věřit. Svět kolem mě hrál pořád tu samou hru: tady je život, pak smrt a potom prd. Jenže mně to nesesdělo.“

Karel souhlasně přikývl.

„Později jsem slyšel o Egyptské a Tibetské knize mrtvých. John Lennon z ní dokonce vycházel v písni Tomorrow Never Knows. Četl jsem o výzkumech Raymonda Moodyho, o pohledu hinduistů a indiánů na smrt jako na přechod do jiné roviny. Poslouchal jsem Jaroslava Duška v pořadech Duše K, kde se mluvilo o duši, minulých životech a reinkarnaci.“

Znovu jsem se napil.

„A najednou mi to dávalo větší smysl než to, co nám celý život cpali do hlavy.“

Karel mě pořád pozoroval.

„Dneska ji беру jako nezbytnou součást života. Protože okamžikem narození jsme zároveň determinováni i k odchodu. Ne jako trest. Spíš jako součást pravidel téhle zvláštní hry.“

„A čeho se bojíš?“ zeptal se.

„Možná už ne smrti samotné. Spíš bolesti, loučení a toho, že něco nestihnou.“

Karel přikývl.

„To je fér.“

„Smrt si dneska představuju spíš jako návrat domů. K duchovní rodině. Malý restík před dalším kolem té neskutečné hry zvané život.“

Karel se usmál.

„Teda mladej, ty se nezdáš.“

To byla u něj velká pochvala.

„Vypadá to, že jsi nám zmoudřel. Akceptoval jsi smrt jako nedílnou součást života. A tím ses jí přestal tak úplně bát. To je obrovskej krok ke svobodě.“

„Četl jsem i knihu Kdo se bojí smrti,“ dodal jsem. „Autor v ní rozmlouvá se smrtí jako s andělem transformace. A působila vlastně jako prima chlapík. Skoro jako Smrt ze Zeměplochy.“

Karel se napil a chvíli se tvářil vážně.

„Smrt není nepřítel, mladej. Jen vrátnej. Problém je, že vy si celý život myslíte, že vás vyhazuje z hospody. A on vám přitom jen ukazuje, kde je další sál.“

Dneska jsem totiž válel já.

Ale poslední slovo měl stejně Karel.

O stínu a temnotě

„Dualita je nedílnou součástí tohoto světa,“ řekl mi jednou Karel.

Seděli jsme pod košatou lípou na lavičce v parku a vítr si pohrával s čerstvými listy. Ty vrhaly na chodník míhotavé stíny, které se pořád měnily, jako by si s námi chtěly povídat.

„Bez světla není stín,“ řekl jsem taky svůj kus moudra.

Karel přikývl.

„To máš naprostou pravdu. Každý v sobě nesem svůj stín. A chtě nechtě, ten stín chce někdy ven. Na světlo.“

Zapálil si cigaretu.

„Hodně lidí ho chce schovat co nejhlouběji do sebe. Zamknout. Zatlouct prknama. Hodit přes to koberec a dělat, že tam nic není. Jenže čím víc ho držíš dole, tím víc se chce prodrat nahoru. A vybere si k tomu samozřejmě tu nejblbější chvíli.“

„To je jako to tvoje kouření,“ pokusil jsem se najít připodobnění.

Karel se na mě podíval přes kouř.

„Jak dlouho jsi kouřil ty?“

Přemýšlel jsem.

Bude to patnáct let, co nekouřím. A kouřil jsem patnáct let.

Půl napůl.

Našel jsem rovnováhu.

„No vidíš,“ usmál se Karel. „A takhle je to se vším.“

Chvilí jsme mlčeli.

Vítr pohnul korunou lípy a stíny na chodníku se rozutekly jako hejno malých tvorů.

„Temnota končí,“ řekl potom Karel tišeji. „Lidi propouštějí svoje stíny. Ne proto, že by je porazili. Ale protože pochopili, co je měly naučit.“

Potáhl z cigarety a labužnický vyfoukl kouř.

„Stín není nepřítel. Je to učitel, kterej nemá to nejvybranější chování, ale zase hodně naučí.“

Nevím, co se ve mně v tu chvíli pohnulo, ale najednou jsem promluvil jiným tónem.

„Nikdo už nechce temnotě věnovat pozornost a energii. Nikdo s ní nechce bojovat. My si nezačali. My jsme celou

dobu chtěli jen žít v radosti a lásce. Strach přestává fungovat jako její výživa. Musí si najít jiné místo.“

Zarazil jsem se.

Nevěděl jsem, kde se to ve mně vzalo.

Bylo to, jako by skrze mě na chvíli promluvílo něco jiného. Vyššího. Klidnějšího. Moudřejšího, než jsem já ve chvílích, kdy hledám klíče, nadávám na daně nebo čtu komentáře na internetu.

Karel mě chvíli pozoroval.

A tentokrát se nesmál.

„To nebyl stín, mladej,“ řekl skoro až obdivně. „To bylo tvoje vyšší Já.“

Pak sáhl do kapsy, vytáhl krabičku, povytáhl jednu cigaretu a vrátil se zpátky do své pozemské role.

„Nedáš si taky?“

O civilizaci a technologii

„Ta vaše posedlost technologiema mě fascinuje,“ řekl Karel a odklopil si gramofon Tesla NC 420.

„Proč?“

„Protože vaše technika je na primitivní úrovni. A nebejt šediváků¹, tak máte prd. Maximálně klacek, pazourek a hádku o to, čím je oheň.“

Pak se zamyslel.

„A přitom tahle civilizace bývala vyspělá. Jenže pak přišel reset. A pak další. A další. Prostě furt někdo stojí u tlačítka a mačká ho.“

¹ Příslušníci mimozemské rasy Zeta Reticuli, nejznámější a v podvědomí lidí nejrozšířenější „ufouni“. Existuje spousta jejich poddruhů od těch nejmírumilovnějších po učiněné esence zla, se kterými by si rád potřásl rukou nejeden zákulisní lobbista. Podle utajovaných dokumentů poskytly vládám technologie výměnou za volnost pohybu a experimenty s lidskou populací.

Povodeň.

Záplava.

Něco jako meteorit.

Něco jako boží zásah.

Něco jako blbej den v kosmickém dispečinku.

A vy to zkoušíte znova.

Pořád dokola.

„Ale jednu věc vám upřít nemůžu,“ pokračoval. „Vy si s tím umíte vyhrát.“

Vzal do ruky fotoaparát a chvíli si ho prohlížel.

„Foťák. Gramofon. Rádio. Magnetofon. Primitivní. Nedokonalé. A přitom fascinující.“

Přejel prstem po desce „The Dark side Of The Moon“.

„Praskot vinylu a chrastění jehly v drážce je pro mě něco jako meditace v krystalové jeskyni. Jen trochu víc zaprášená.“

Pak přešel k autům.

„A autáky. Skoro nulová účinnost, smrad jak z pekla, ale ta nádhera.“

Citroën DS.

Jaguar E-Type.

Ferrari GTO 250.

Tatra 87.

„To nejsou jen dopravní prostředky. To jsou sochy, který se rozhodly utíkat po silnici. A těch životů, které v nich vyhasly.“

O letadlech nemluvě.

Tuny železa. Tuny paliva. Tuny odvahy.

A ty křivky.

Tupolev Tu-104. Douglas C 47.

L-200 Morava.

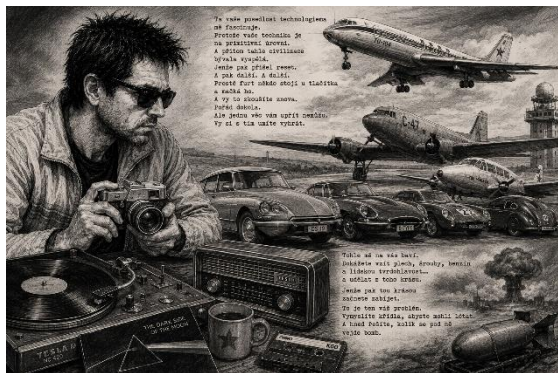
„Tohle mě na vás baví,“ řekl Karel. „Dokážete vzít plech, šrouby, benzín a lidskou tvrdohlavost... a udělat z toho krásu.“

Pak se odmlčel.

„Jenže pak tou krásou začnete zabíjet.“

A bylo ticho.

„To je ten váš problém,“ dodal po chvíli. „Vymyslíte křídla, abyste mohli létat. A hned řešíte, kolik se pod ně vejde bomb.“

O lidech

Ze všech druhů ve Vesmíru jste rozhodně ti ... nejzajímavější. A to jsem měl doma v misce ochočenou plíseň, která uměla tančit.

Neustále mě překvapujete. Byly doby, kdy jsme nad váma lámal hůl, ale pak se vždycky našel někdo popírající veškeré zákony vesmírné logiky. Třeba Daniel Nekonečný.

Jsi-li blb, nepij. Projeví se to.

A o Češích zvlášť

Stejně vás obdivuju. Každý si sem vrthnul, ukradl a zničil co se dalo a vy ste to zase dali dohromady a ještě jste si z toho udělali u piva srandu.

A možná právě proto stojí za to tu zůstat.